NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

davica, tetanus, oslovski kašelj otroška paraliza

CEPLJENJE

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Zakaj je potrebno cepljenje proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju in otroški paralizi (DTP+IPV)?

Davico, tetanus in oslovski kašelj povzročajo bakterije (ki izločajo močne strupe), otroško paralizo pa virus. Davica, oslovski kašelj in otroška paraliza se prenašajo z osebe na osebo. Bacil tetanusa, ki je prisoten v zemlji, pride v telo pri poškodbah, ranah.

DAVICA

Je bolezen dihalnih poti, pri kateri se pojavijo bolečine v žrelu. V žrelu, grlu in sapniku lahko nastanejo membranske obloge, ki ovirajo dihanje. Bolezen lahko povzroči tudi druge zaplete, kot so motnje srčnega ritma, odpoved srca, ohromelost in smrt.

TETANUS

Tetanus je bolezen, ki prizadene živčni sistem. Za bolezen so značilni mišični krči, od krča žvekalnih mišic do generaliziranih krčev po celem telesu. Prizadeti so lahko tudi možganski centri, ki skrbijo za dihanje in pravilno delovanje srca. Kljub zdravljenju se bolezen lahko konča s smrtjo.

OSLOVSKI KAŠELJ

Za bolezen so značilni hudi napadi kašlja in posledično težave pri dihanju. Bolezen lahko traja več tednov. Krčevit kašelj lahko povzroči bruhanje. Ob hujšem poteku bolezni otroci težko jedo, pijejo in dihajo. Možni zapleti so pljučnica, vročinski krči, možganske krvavitve in smrt.

OTROŠKA PARALIZA

Večina okužb z virusi otroške paralize je brez simptomov. Pri ljudeh z znaki okužbe, se otroška paraliza začne kot gripi podobno stanje, kasneje pa lahko nastopi paraliza okončin (bolnik ne more premikati rok ali nog) in hude bolečine v mišicah. Smrt nastopi zaradi ohromelosti dihalnih mišic.

2. Kdo mora biti cepljen proti DTP+IPV, kdaj in s katerim cepivom?

Dojenčki morajo prejeti 3 odmerke cepiva proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju in otroški paralizi (s kombiniranim 6-valentnim cepivom). Cepljenje se opravi v starosti treh in petih mesecev. Tretji odmerek prejme otrok med 11 in 18 mesecem starosti.

V drugem razredu osnovne šole so otroci ponovno cepljeni proti davici (D), tetanusu (T), oslovskemu kašlju (P) in otroški paralizi (IPV) (s kombiniranim cepivom proti tem štirim boleznim). Otroci, ki so bili predhodno **redno** cepljeni s 5-valentnim cepivom (prejeli so štiri odmerke kombiniranega cepiva), prejmejo v drugem razredu osnovne šole kombinirano cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (namesto cepiva proti DTP+IPV).

3. Nekatere osebe ne smejo biti cepljene s cepivom proti DTP+IPV oziroma se cepljenje začasno odloži

Če ima oseba zmerno ali resno bolezen, se cepljenje do okrevanja začasno odloži. Osebe z blago boleznijo (npr. prehlad) so lahko cepljene.

Osebe, ki so imele hudo alergično reakcijo (anafilaktično reakcijo) ali drug resen neželen učinek po predhodnem odmerku enakega cepiva, ne smejo biti cepljene s tem cepivom.

Zdravnika je potrebno obvestiti, če je imel otrok po predhodnem cepljenju proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju in/ali otroški paralizi:

- vročino (telesna temperatura nad 40 ^{0}C) v 48 urah po cepljenju;
- krče/epileptične napade v treh dneh po cepljenju;
- neutolažljiv jok tri ure ali več v 48 urah po cepljenju;
- kolaps ali šoku podobno stanje v 48 urah po cepljenju.

Zdravnik bo presodil o nadaljevanju cepljenja otroka.

4. Kakšna so tveganja po cepljenju proti DTP+IPV?

Kot vsa zdravila ima lahko tudi cepivo proti DTP+IPV neželene učinke. Tveganje zapletov zaradi bolezni je bistveno večje kot možnost pojava hudih neželenih učinkov po cepljenju.

Težave, ki se najpogosteje pojavljajo po cepljenju s cepivom proti DTP+IPV, so: povišana telesna temperatura (38°C); neobičajen jok; bolečina, rdečina, oteklina na mestu cepljenja; razdražljivost, neješčnost; nespečnost; zaspanost; driska; bruhanje. Redkeje se pojavi visoka telesna temperatura (≥ 40,50C) ali neutolažljiv jok, ki traja tri ure ali več. Resni neželeni učinki, kot je npr. huda alergična reakcija, so izjemno redki.

5. Kaj storiti v primeru hude alergične reakcije?

Huda alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, koprivnico ali bledico.

Zaradi hitre prepoznave naštetih zdravstvenih stanj in ukrepanja, svetujemo 30 minutno čakanje po opravljenem cepljenju v zdravstveni ustanovi. Huda alergična reakcija zahteva zdravniško obravnavo.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja?

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih, krije iz sredstev državnega proračuna. Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

7. Kje je na voljo več informacij?

Vprašajte izbranega pediatra ali šolskega zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.